

Владимир Пиштало

Сунце овог дана

Ништа се под небеским сводом не догађа случајно, па се тако и вечерашња промоција одиграва готово на сам Андрићев рођендан, који је, узгред речено, био јуче. И, што је још претежније, јуче се навршило тачно 125 година од Андрићевог рођења. Свој допринос овом важном јубилеју прилажемо и ми вечерас, у склопу *Шантићевих вечери* поезије, представљањем књиге *Сунце овог света – писмо Андрићу* Владимира Пиштала. Један од највећих савремених српских писаца Владимир Пиштало још једном својом књигом неумитно осваја књижевну сцену и читалачку публику једног поприлично широког географског простора. Ријеч је о дјелу које је једновремено апологија, али и маестрални свјетлоносни зрак који нам открива истинско лице једног другог великог књижевника и мислиоца Иве Андрића. *Писмо Андрићу*, обликовано у литерарно захвалној, али и захтјевној епистоларној форми, у себи, попут контрапункта, сједињује књижевни али и мјестимице философски дискурс који хармонично обитавају један поред другог. Пиштало је јасно чуо и осјетио Андрићев *cantus firmus*, основну мелодију и значење дјелā, па је стога био у стању да разумије и све остало, све пратеће мелодије и значења Андрићеве велике књижевне заоставштине. Аутор *Писма Андрићу* води дијалог или, још прецизније, полемику са Андрићевим савременицима, међу којима је био и немали број критичара писца *На Дрини Туприје* и његових ставова. Одмјерено, аргументовано и вјешто Владимир Пиштало брани нобеловца од различитих критика и спочитавања, како оних који се тичу националног опредјелења тако пак и оних који се дотичу односа према овдашњим народима. Аутор не дозвољава себи да упадне у замку мистификација, измишљања или баратања полуистинама. У трагању за тачним одговорима писац посеже за најбољим и највјеродостојнијим свједочанством – Андрићевим дјелом које дословно ишчитава ред по ред, тумачећи га стрпљиво и ненаметљиво читаоцима своје књиге. И нису само Андрић, његово вријеме и позамашан стваралачки опус у тематском језгру дјела о којем је ријеч: из проницљивог промишљања о великом романописцу и историјском контексту у којем је стварао и живио често блјесне и заискри мисао о „сунцу овог дана“, о нама и нашем времену, како овом које живимо тренутно тако и оном из чијих смо раља нетом изашли, неко више а неко мање израђаван и оштећен. Стога читаоце не треба да изненађује што се Андрићева мисао тако спретно и складно уклапа и утапа у

Пишталову јер, како каже писац *Сунца овог дана* Андрићу, „ви сте гледали како се димови и магле идеја претварају у мермер и опет распуштају у дим. Гледали сте како се Југославија стварала, једном па још једном. Ја сам видео како се Југославија други пут распала. Без тог личног искуства не бих разумео неке ваше редове“. Једнообразни историјски контекст, заједничко бреме прошлости и њених утвара приближавају међусобно два писца у непоновљивом чину препознавања. То заједничко историјско наслеђе или баласт, које је уједно помогло и пишчевом бољем и свестранијем тумачењу и разумијевању Андрића, бива повод и подстицај да Пиштало проговори о овоме *овдје* и *сада*, о ћорсокаку у који смо доспјели јер је, како каже, „небо над нама дислоцирано. Чекамо да дође неки мајстор за преломе и да га намести“. *Сунце овог дана* раскрива Андрићеву личност, која је, бар како нам то предочава Пиштало, била надасве мудрачка и недвојбено стоичка будући да се писац *Травничке хронике* у граничним ситуацијама бранио ћутањем, а то могу, увјерени смо, само најјачи духови.

Књига која се налази шред нама испуњена је свељудским разумијевањем и љубављу иако на појединим мјестима аутор учтиво опомиње свог сабрата по перу и на оне његове мрачније животне тренутке, све то чинећи разборито и смјерно јер, признаћете, другачије се не би ни могао водити тако жив и понад свега драгоцјен и упутан дијалог двојице озбиљних људи и писаца. Владимир Пиштало успијева на себи својствен начин да разријеши и неке веома актуелне дилеме попут питања које је националности Иво Андрић? Тешко је рећи да је Андрић био само прави Босанац, прави Хрват, прави Србин или пак прави правцати Југословен будући да је он, не престајући бити све то, личност прије свега свечовјечанска и универзална, као што је то, уосталом, и његова цјелокупна књижевна тековина. *Сунце овог дана* нуди неисцрпну инспирацију која читаоце подстиче да сатима размишљају или говоре о људима и градовима, о свјетовима и људским судбинама које сусрећу на страницама ове књиге и који су подједнако снажни и упечатљиви као и у Андрићевим дјелима. Пиштало заправо својом посљедњом књигом води дијалог са сваким ретком који је Андрић написао, а преко Андрића и са посвемашњом српском културом и традицијом.

Књига која се налази пред нама олако би међу читаоцима могла да се схвати као приручник за боље разумијевање Андрића, што је на извјестан начин сасвим очекивано и разумљиво. Треба такође истаћи и Пишталов стил, који је у свој суштини једноставан и непретенциозан, па се и у овој равни књига сама препоручује читаоцима. Наликујући помало на хагиографију 21. вијека, Пишталова посљедња књига под сунцем Требиња,

Мостара или пак једног далеког Лисабона или Цариграда открива пред нама писца у правом смислу те ријечи, писца Андрићевог формата. Неко је већ раније веома тачно запазио да када год говоримо или пишемо о другима, ми заправо говоримо о себи самима, па тако и аутор *Сунца овог дана* пишући о Андрићу открива и огољава пред читаоцима самога себе, сопствену личност, али и своја дјела којима је посветио цијели свој живот.

Узгред да кажем и то да се не сјећам да је ико икада у некој књижевности, макар у новије вријеме, тако лијепо и учтиво проговорио о другом писцу као што то чини Пиштало у својој књизи о Андрићу. Стога ће читалац док листа ову оживљујућу књигу која моћно коресподнира са Андрићем и његовим дјелом непрестано осјећати топлину окрепљујућег сунца над собом, али и дубоко у себи.